

לשימוש משרדי

מבחן בעברית לכיתות ח' נוסח ב'

שם התלמיד/ה

כיתה

שם ביה"ס

יישוב

קראו בעיון את כל הקטעים וענו בתשומת לב על כל השאלות.
בדקו שוב את תשובותיכם לפני מסירת המבחן.

לרשותכם שעה וחצי.

בהצלחה !

פרק 1

קראו את הקטע וענו על השאלות שאחריו.

חשמל ממים

על פי "טעם של פעם", מאת מרדכי נאור

- (1) החשמל הזורם לבתינו - המאיר, המחמם, המפעיל מכשירים במטבח ובשאר חלקי הבית - מגיע אלינו, כידוע, מתחנות כוח. שם מיוצר החשמל על ידי גנרטורים ענקיים המופעלים בדלק או בפחם. אולם אפשר לייצר חשמל גם באמצעות מים.
- (5) כיצד נעשה הדבר? "רותמים" את מימיו הזורמים של נהר, נעזרים במפל טבעי או יוצרים מפל מלאכותי, והמים הנופלים בכוח רב מניעים טורבינות (גלגלי תנופה) אדירות המייצרות חשמל. שיטה זו מקובלת כיום בארצות לא מעטות, והיו ימים שבהם גם בארץ רוב החשמל יוצר בכוח המים.
- (10) בארץ ישראל אין נהרות גדולים שבהם מפלים טבעיים, אבל לפני כמה עשרות שנים החליט אדם ושמו פנחס רוטנברג להקים מפעל שממנו תקבל הארץ כולה חשמל בכוח המים. הוא תכנן להקים טורבינות שיופעלו בכוח המים על הירקון, על הירדן ואפילו על הליטני, הסמוך לגבול הצפון. בסופו של דבר התרכז רוטנברג בנהר אחד, בירדן, ובמשך כמה שנים - החל בשנת תרפ"ח (1928) - הוקם במפגש הנהרות ירדן-ירמוך מפעל גדול לייצור חשמל בכוח המים. לשם כך היה צורך להטות מעט את אפיקי שני הנהרות, ליצור אגם גדול שבו יתרכזו מימיהם, וכן לבנות מפל מלאכותי שדרכו יגיעו המים בכוח רב אל הטורבינות. השם שניתן לאתר כולו היה **נהריים**, כדי להזכיר ששני הנהרות גם יחד תרמו את חלקם להצלחת העניין. ליד המפעל קמה שכונת מגורים של מפעילי התחנה, ומכיוון שהיה מדובר בחשמל ובאור, היא זכתה לשם "תל אור".
- (15) לאחר שפנחס רוטנברג בחר את האתר למפעל, התעוררה בעיה נוספת: השטח כולו נמצא ממזרח לנהר הירדן, בתחום האמירות של עבר הירדן (כיום ממלכת ירדן), כלומר - מחוץ לגבולות ארץ ישראל. רוטנברג לא נבהל. הוא ביקש להיפגש עם שליט האמירות, עבדאללה (אבי סבו של המלך הנוכחי), ושכנע אותו שיתיר לו להקים את המפעל תמורת דמי זיכיון גבוהים.
- (20) כשנחנכה תחנת הכוח ההידרו-אלקטרית (הידרו - מים, אלקטרו - חשמל), היה האמיר עבדאללה אורח הכבוד, והוא אף לחץ על מתג ההפעלה.
- (25) תחילה האמין רוטנברג כי המפעל בנהריים יספק חשמל לארץ כולה, אלא שלא כך היה. צורכי התעשייה והחקלאות וכן הצריכה הפרטית הלכו וגדלו, והחשמל שיוצר במפעל שעל גדות הירדן והירמוך לא הספיק. לפיכך הוקמו
- (30)

במשך השנים תחנות כוח רגילות, המופעלות בדלק נוזלי, בתל אביב ובחיפה. לרוטנברג היו תכניות להרחיב את המפעל בנהריים ולהקים מפעלים נוספים שייצרו חשמל בכוח המים, אלא שהוא לא זכה לבצען. בשנת תש"ב (1942) נפטר רוטנברג והוא בן 63.

(35) המפעל בנהריים האריך ימים אחריו רק עוד שש שנים. ביום שבו הוקמה המדינה, ה' באייר תש"ח (14.5.48), השתלטו כוחות הלגיון הירדני על מפעל החשמל. החיילים העיראקים שסייעו ללגיון הירדני הרסו את המפעל ואת שכונת תל אור.

(40) מי שנוסע כיום בכביש המוליך מבית שאן לעמק הירדן, בין הקיבוצים גשר ואשדות יעקב, יכול להבחין בשרידיו של מפעל נהריים, ממזרח לכביש. פעם רעשו כאן המכונות, וקול המים הנופלים נשמע למרחוק. כיום המפעל ההרוס דומם.

שאלות:

1. בקטע מדובר על שתי דרכים לייצר חשמל.

א. מהן שתי הדרכים?

ב. באיזו דרך מייצרים חשמל בארץ כיום?

2. רוטנברג נתקל בכמה בעיות במימוש התכנית לייצר חשמל באמצעות מים. ציינו בעיה אחת, וכתבו איך רוטנברג פתר אותה.

א. הבעיה -

ב. הפתרון -

המשיכו לעמוד הבא ←

3. רק כמה מתכניותיו של רוטנברג התממשו בחייו. ליד כל תכנית סמנו אם היא התממשה או לא התממשה בחייו של רוטנברג.

- א. התכנית להטות את מי הירדן והירמוך / לא התממשה
 ב. התכנית להקים מפעל לייצור חשמל על הירדן / לא התממשה
 ג. התכנית להקים מפעלי חשמל נוספים / לא התממשה
 הפועלים בכוח המים / לא התממשה

4. במקום המילה "אבל" בשורה 9 אפשר לכתוב -

- (1) מכיוון שכך
 (2) בכל זאת
 (3) יתר על כן
 (4) אמנם

5. מה פירוש השם "נהריים"?

6. בשורה 26 מכנים את המפעל בנהריים "תחנת הכוח ההידרו-אלקטרית". מה הפירוש של כינוי זה?

- (1) תחנה המופעלת באמצעות מים וחשמל
 (2) תחנה לטיהור מים המופעלת באמצעות חשמל
 (3) תחנה המייצרת מים וחשמל
 (4) תחנה המייצרת חשמל באמצעות מים

7. סמנו את המשפטים שמוזכרת בהם דעה (אפשר לסמן כמה משפטים).

- א. רוטנברג חשב שאפשר להקים טורבינות על הירקון, הירדן והליטני.
 ב. רוטנברג הקים מפעל לייצור חשמל בכוח המים.
 ג. השם שניתן לאתר היה "נהריים".
 ד. רוטנברג האמין כי המפעל יספק חשמל לארץ כולה.
 ה. כיום המפעל ההרוס דומם.

פרק 2

לפניכם דפי הפתיחה מתוך מדריך טיולים. קראו אותם וענו על השאלות שאחריהם.

תוכן העיניים

הכרמל ומישור החוף

122	מפות דרכים אזוריות
124	מסלולי טיול
146	טעים בטבע - אתרי פיקניק
152	לינות ואירוח כפרי
153	אטרקציות ואתרי בילוי
155	מסעדות ופונדקים
156	דף מידע אזורי

הגליל העליון ורמת הגולן

6	מפות דרכים אזוריות
8	מסלולי טיול
30	טעים בטבע - אתרי פיקניק
36	לינות ואירוח כפרי
43	אטרקציות ואתרי בילוי
46	מסעדות ופונדקים
48	דף מידע אזורי

הרי יהודה וירושלים

158	מפות דרכים אזוריות
160	מסלולי טיול
182	טעים בטבע - אתרי פיקניק
188	לינות ואירוח כפרי
189	אטרקציות ואתרי בילוי
191	מסעדות ופונדקים
192	דף מידע אזורי

מערב הגליל והגליל התחתון

50	מפות דרכים אזוריות
52	מסלולי טיול
74	טעים בטבע - אתרי פיקניק
78	לינות ואירוח כפרי
82	אטרקציות ואתרי בילוי
83	מסעדות ופונדקים
84	דף מידע אזורי

מדבר יהודה, הנגב וחבל אילות

194	מפות דרכים אזוריות
200	מסלולי טיול
218	טעים בטבע - אתרי פיקניק
222	לינות ואירוח כפרי
224	אטרקציות ואתרי בילוי
227	מסעדות ופונדקים
228	דף מידע אזורי

סובב כנרת והעמקים

86	מפות דרכים אזוריות
88	מסלולי טיול
106	טעים בטבע - אתרי פיקניק
112	לינות ואירוח כפרי
117	אטרקציות ואתרי בילוי
119	מסעדות ופונדקים
120	דף מידע אזורי

כללים לשימוש במדריך

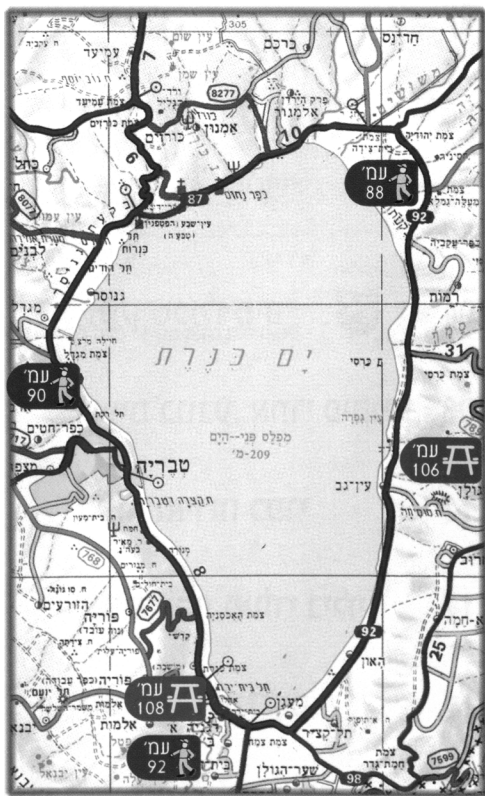
במדריך הטיולים שלפניכם הצעות למסלולי טיול משפחתיים ולפיקניקים ברחבי ישראל. מסלולי הטיול שנבחרו מדורגים על פי רמות הקושי האלה:

מסלולי נסיעה, מסלולים עירוניים ומסלולים להליכה קלה בקלות

מסלולים להליכה של יותר משעה בקצת מאמץ

מסלולי הליכה משפחתיים המצריכים מאמץ למיטיב'י לכת

המדריך מחולק לשישה פרקים, לפי שישה אזורים.

מפת סובב כנרת

בראשית כל פרק מופיעות מפות דרכים מפורטות בקנה מידה 1:250,000. על גבי המפות, הסימן מצביע על מיקומו של אחד ממסלולי הטיול המוצעים בהמשך, ועל מספר העמוד שבו תוכלו למצוא את המידע על אודותיו.

הסימן מצביע על מיקומו של אחד מאתרי הפיקניקים המומלצים ועל מספר העמוד שבו מופיע תיאורו. ראו דוגמה במפת סובב כנרת.

בסוף כל פרק - מידע מפורט על אתרי התיירות באזור שבו אתם נמצאים, לפי החלוקה הבאה: אירוח כפרי, אטרקציות ואתרי בילוי, מסעדות.

שאלות:

1. משפחת לוי רוצה לצאת לטיול בנגב, ובמהלכו לאכול מזון שיביאו מהבית. אילו עמודים במדריך הטיולים כדאי להם לקרוא?

- (1) 6-45
- (2) 36-47
- (3) 194-226
- (4) 227-228

2. למה, לדעתכם, מדריך הטיולים מחולק לפרקים?

- (1) כדי ללמד את הקוראים על חלוקת הארץ לאזורים
- (2) כדי לספק לקוראים מידע מפורט ומדויק
- (3) כדי להקל על הקוראים למצוא את המידע הדרוש להם
- (4) כדי להציע לקוראים הצעות רבות לטיולים

3. מה פירוש הביטוי "מיטיבי לכת"?

- (1) אנשים שמתאמצים בהליכה
- (2) אנשים שאוהבים ללכת לטייל
- (3) אנשים שמסוגלים ללכת במסלול קשה
- (4) אנשים שחושבים שטוב ללכת לטייל

4. לשם מה מופיע הסימן בדף הכללים לשימוש במדריך?

- (1) כדי לציין שבעמוד 23 יש תיאור של אתר פיקניקים מומלץ
- (2) כדי להפנות למסלול הטיול שבעמוד 23
- (3) כדי להפנות לאתר פיקניקים מומלץ באזור סובב כנרת והעמקים
- (4) כדי להסביר איך אפשר למצוא את המיקום של אתרי פיקניקים ואת התיאור שלהם

5. בכללים לשימוש במדריך כתוב: "על גבי המפות, הסימן מצביע על מיקומו של אחד ממסלולי הטיול המוצעים בהמשך, ועל מספר העמוד שבו תוכלו למצוא את המידע על אודותיו".
 במילים "על אודותיו" הכוונה היא: על אודות -

- (1) מספר העמוד במדריך
- (2) המידע
- (3) הסימן במפה
- (4) מסלול הטיול

6. סמנו ליד כל משפט אם הפועל המודגש הוא במשמעות פעילה או במשמעות סבילה.

א.	מסלולי הטיול מדורגים על פי רמות קושי.	פעיל / סביל
ב.	המדריך מחולק לשישה פרקים.	פעיל / סביל
ג.	בראשית כל פרק מופיעות מפות דרכים.	פעיל / סביל
ד.	הסימן מצביע על מיקומו של מסלול טיול.	פעיל / סביל
ה.	תוכלו למצוא את המידע על אודותיו.	פעיל / סביל
ו.	ראו דוגמה במפה.	פעיל / סביל

המשיכו לעמוד הבא ←

פרק 3

קראו את הקטע וענו על השאלות שאחרינו.

ילד כבוי מול מסך דולק

על פי כתבה מאת מולי אפשטיין, "הארץ", 26 במאי 2003

- (1) "ילד סינתטי כבוי מול מסך שדולק
מסתכל אל הרחוב איך הוא ריק
כבר שכחנו איך לשחק"
- (5) כך מתואר בשיר "סוף העולם" כיצד נהפך מגרש המשחקים רוחש הפעילויות של פעם למגרש שגודלו כמה עשרות סנטימטרים רבועים, ואשר בו מתנהלים משחקיהם הווירטואליים של ילדי שנות האלפיים.
- (10) מילות השיר ממחישות את התמורות שחלו בהרגלי הפעילות הגופנית של הילדים. רבים בוודאי זוכרים את ימי החופש הגדול של פעם. מעט מכוניות בכבישים, המוני ילדים משחקים משחקי רחוב תוססים, וראשיהן של האמהות משתרבבים מן המרפסות בזעקה המפורסמת: "תעלה הביתה, כבר מאוחר ועוד לא אכלת ארוחת ערב". ואילו היום, את מקומן של קריאות התחינה "לעלות הביתה" החליפה הבקשה: "אולי תצא כבר מהבית?". דוגמה זו מאפיינת את מה שהתרחש במשך העשורים האחרונים והוביל לתופעה המדאיגה: הילדים של היום שמנים הרבה יותר ופעילים הרבה פחות מהילדים של פעם.
- (15) משקלו הממוצע של ילד בעולם המערבי עלה במידה ניכרת ב-20 השנים האחרונות. כדי לנסות להסביר מדוע נוספו קילוגרמים רבים כל כך לילדים ולמתבגרים הצעירים, חשוב להבין מה הרגלי התזונה והרגלי הפעילות הגופנית של הצעירים כיום. מתברר כי 84% מהילדים אוכלים כמות שומן גבוהה בהרבה מהמומלץ לגילם. 51% מהילדים אוכלים פחות ממנת פרי אחת ביום, ואילו הצריכה המומלצת היא 5 יחידות פרי ביום.
- אם מצרפים לכך את העובדה שהילדים פעילים פחות מבעבר, אפשר להבין מדוע מגפת ההשמנה, בעיית הבריאות הנפוצה ביותר בעולם המערבי, כבר אינה נחלתם של המבוגרים בלבד.
- (20) ילד אמריקני מבצע כיום בממוצע פחות מ-15 דקות של פעילות גופנית נמרצת ביום ורק 43 דקות של פעילות גופנית קלה-מתונה. משך הזמן המוקדש לצפייה בטלוויזיה בעידן הרב-ערוצי הוא 17 שעות בשבוע. אליהן נוספות השעות המוקדשות למשחקי מחשב ולמשחקי וידאו.
- (25) כדי להבין עד כמה הנתונים מדאיגים, חשוב לדעת מה המשמעות הבריאותית של הירידה ברמת הפעילות הגופנית מחד גיסא ושל ההשמנה מאידך גיסא.
- (30)

על פי רשויות הבריאות, היעדר פעילות גופנית קשור בהתפתחותן של 17 מחלות כרוניות שונות, בהן השמנה, דום נשימה בשינה ואסתמה. מתברר כי אצל 60% מהילדים השמנים בני 5-10 הופיע לפחות גורם סיכון אחד למחלת לב. ילדים לא פעילים, בהשוואה לילדים פעילים מבחינה גופנית, משקלם גבוה יותר, הם בעלי לחץ דם גבוה יותר, ובדמם ריכוז נמוך יותר של הכולסטרול "הטוב". (35)

הפתרון הטוב ביותר להתמודדות עם הבעיה הוא שינוי אורח החיים של המשפחה כולה. יש לתת את הדעת לצריכת מזון בריא, ובמקביל יש לעודד את העיסוק בפעילות גופנית. חשוב לעודד את הילד להשתתף בחוגי ספורט, ונוסף על כך יש ליצור הזדמנויות רבות לשרוף יותר קלוריות ביום באמצעות העיסוק בפעילות גופנית. דרך מצוינת "לצבור" פעילות גופנית היא לרכוב על אופניים או ללכת ברגל לבית הספר, במקום לנסוע עם ההורים. מומלץ גם ליזום פעילויות משפחתיות משותפות הכרוכות בפעילות גופנית, כגון צעידה משותפת, טיול אופניים או משחקי נופש בחיק הטבע. (40)

שאלות:

1. בשורות 23-24 כתוב: "מגפת ההשמנה... כבר אינה נחלתם של המבוגרים בלבד". פירוש הדבר הוא -

- (1) שגם המבוגרים פעילים פחות מבעבר
- (2) שלא רק המבוגרים אחראים על בעיית ההשמנה של הילדים
- (3) שכיום ההשמנה אינה בעייתם של המבוגרים בלבד
- (4) שההשמנה כבר אינה בעיית הבריאות הנפוצה ביותר של המבוגרים

2. מדוע מחבר הקטע מכנה את הנתונים שהציג "מדאיגים" (שורה 29)?

המשיכו לעמוד הבא ←

3. בכל אחד מהמשפטים הבאים מובעת דעה. הקיפו בעיגול את **המילה** המעידה על הבעת דעה.

- א.** כדאי לשנות את הרגלי צריכת המזון של המשפחה.
- ב.** חשוב להשתתף בחוגי ספורט.
- ג.** רכיבה על אופניים או הליכה ברגל עדיפות מהסעה.
- ד.** בפעילויות משפחתיות מומלץ לכלול פעילות גופנית.

4. בסוף הקטע המחבר מציע רעיונות לשיפור בריאותם של הילדים. מהם הרעיונות שמציע המחבר?

5. בשורות 42-43 כתוב: "מומלץ גם ליזום פעילויות משפחתיות...". מי ממליץ?

- (1) כל ההורים
- (2) משפחות רבות
- (3) ילדים פעילים
- (4) אנשים שונים